

A 36. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: 7-177% mellett. **Földrajzi kérdés:** Mont-Cenis hegység, rajta vezet át a M.-Cenis alagút. **Történelmi kérdés:** Nagy Herodes, zsidó király. **Természettudományi kérdés:** Perui kunkor, díszvirág.

Helyesen fejtették meg: Kelemen Imre, Molnár Béla, Szeremley Császár Lőránd, Pirger Károly, Bohrandt Lajos, Miróczky János, Chabada Jenő, Miróczky Árpád, Horváth Dezső, Ladomérszky Adolf, Teesz Lajos, Hübner János, Benedek István, Acs Nagy István, Schlesinger Ferencz, Kutlik Félix, Zupcsány László, Szenyovszky Ferencz, Schmid Károly, Havas Gyula, Halmi Gyula, Adler testvérek, Mózes Adorján, Pappszász Tamás, Ráth Kálmán, Lindtner Mátyás, Fiedler Kálmán, Simon János, Tacsay Gyula, Freier Gyula, Willheim Lipót, Wohlstein Sándor, Jakabb Gyula, Hajdu Pál, Kállay Béla, Magyar Samu, Koller Ferencz, Szécskay Dezső, Várkonyi Félix, Magyar Lajos, Bernáth József, Palugyai Lajos, Ihász Ferencz, Tarnoky Lajos, Bauer János, Fülöp Sándor, Markovits Tivadar, Beliczay Tamás, Füstér Imre, Jerney László, Halmágyi János.

A kitűzött könyvjutalmat, Imre Sándor «Néphumor a magyar irodalomban» című munkát Simon János főgimnáziumi VIII. oszt. tanuló nyerte el Miskolcra.

SZERKESZTŐI TELEFON.

B. Z. Selmezbánya. Apótló vagy a görög nyelv tanulása az illető egyéni hajlamaitól függ; hogy valaki melyiket tanulja, bajos abban tanácsot adni. — **H. A.**

Kitűnő magyar ifjúsági iratok:

- Arany ABC.** Irta Lajos bácsi (Baróti Lajos árneve). Pompás színnyomatu képpel, színes szöveggel és sikerült kétsoros versekkel. Ily fényes kiállításban ABC-képeskönyv még nem jelent meg. — **1.**
- A cirkusban.** Kartonizott szép képeskönyv, vidám apró versikékkel ellátta Lajos bácsi — **60.**
- Baróti Lajos.** Kópéságok. 47 pajkos gyermekesim. Jankó, Cserépy stb. 217 művészi caricaturával. Diszkötésben — **1.50**
- Andersen legszebb meséi.** Baróti Lajos fordításában, számos képpel ékesítve. Színnyomatu vászondiszkötésben — **2.**
- Ugyanaz olcsóbb kiadás, színes címképpel — **1.50**
- Bechstein összes meséi.** Egyedül teljes magyar kiadás. Ford. Baróti Lajos. Pompás kiállításban, 5 remek színes képpel — **1.50**
- Ezeregyéj.** Arab elbeszélések. A magyar ifjúság rész. áldolg. Baróti L. 150 pompás képpel, remek színnyomatu vászondiszkötésben — **2.40**
- Ugyanaz olcsóbb kiadás, 150 képpel színes kötésben — **2.**
- Grimm testvérek legszebb meséi.** Magyarítá Baróti L. 120 képpel. Színnyomatu remek vászondiszkötésben. (A legszebb, legdiszesebb magyar kiadás) — **2.40**
- Baróti Lajos.** Addig jár a korszó a kutra, míg el nem török. Elbeszélés az érettebb ifjúság részére Napoleon háborus korából. Magyarra fordította Baróti Lajos. Öt színnyomatu képpel — **1.20**
- Harcz az indiánokkal.** Érdekes elbeszélés Amerika újabb történetéből. Irta Baróti Lajos. Vonzó címképpel és 4 remek színnyomatu képpel. Kötve — **1.20**
- A hajótöröttek kalandjai.** Marryat kapitány Rüstög Zsigm. cz. elbesz. nyomán írta Baróti Lajos. Színes képekkel. Diszkötésben — **1.20**
- Robinson Crusoe** viszonylagos élete és kalandjai. 45 művészi szöveggel. Magyarban a legszebb kiadás. Campe nyomán átdolgozta Baróti Lajos. Elegáns színes címképpel, kötve — **1.40**
- Ugyanaz diszkötésben, 45 szöveg-, azonkívül 4 pompás színes képpel és színnyomatu képtáblájú egész vászondiszkötésben — **2.**
- Münchenhausen báró** esodálatos kalandjai szárazon és vizen. Doré Gusztáv 141 eredeti rajzával. Diszköt. A legszebb magyar kiad. — **2.**
- A klasszikus ókor** legszebb meséi. Schwab, Grimm, Preller és mások nyomán. Irta Akantisz Viktor, 12 színes remek képpel és számos szöveggel. Érettebb ifjúságnak és minden művelt ember részére. Pompás színnyomatu vászondiszkötésben — **2.**
- Marlitt. Aranyos Erzsike.** Fiatal leányok számára áldolgozta Rudnyánszky Gyula. 4 nagy, azonkívül 37 kisebb szöveggel. Igazán hányótló mű, mert a magyarban alig van fiatal leányok számára való ajándékkönyv. Remek színnyomatu, egész vászondiszkötésben — **2.**

ROZSNYAI KÁROLY könyvkiadónál,
Budapest, IV., Muzeum-körút 15. sz.

Bárki által hirdett új vagy használt könyv vagy kóta ugyanazon az áron kapható. Árjegyzék ingyen.

Temesvár. A szives figyelmet köszönjük; az újról cikket besoroztuk. — **K. Gy.** Losoncz. Ha kedve tartja, igen. — **2908.** sz. előfizető. Azt a könyvet nem ismerjük. **S. A.** Székesfehérvár. A kézirat megjött, kiadtuk bíráltra. — **M. J.** Esztergom. Tudósításait elfogadjuk. — **Sz. D.** Budapest. Az önét is. — **2566.** sz. előfizető. Előnyös, de nem szükséges. A föltételeket lapunk egyik régebbi számában megtalálja. — **2758.** sz. előfizető. Nem előfizetők nem részesülnek benne. — **Realista.** Az ódát megillető helyére juttattuk, kicsiny legény maga az ódairáshoz. — **K. M.** Harmoniatelep. Kiadtuk bíráltra. — **S. Sz.** Eperjes. Hiteles tudósításokat szívesen veszünk. — **K. Z. és G. J. J. L.** A diákszótár anyagán későn jött, a könyv már rég ki van nyomva. — **Gátéri.** A «Báranyfelhők» illusztrálásra ki van adva, s ez évben alig kerül rá a sor, mert hosszú és Verne regényünk közlésével is bőven kell banni, hogy be tudjuk fejezni a közlést. A másik könyv kiadóját nem ismerjük. — **Teveli.** A versek megjöttek. Arról a bizonyos dologról annak idején majd a lapokból fogsz értesülni, de ahhoz is még sok idő kell. Üdv. — **H. G.** A hiányzó négy első számot a kiadóhivataltól kérje. — **T. Gy.** Erdélyi János, Imre Sándor, Szvorényi József, az utóbbi valamelyik egri értesítőben. — **A. L.** Lippa. Elfogadjuk. — **K. E.** Szeged. T. p. t. érdemekért adunk.

Kérjük olvasóinkat, hogy lapunkat társaiknak ajánlani és minél több előfizetőt gyűjteni legyenek szivesek. Gyűjtőink az ígért kedvezményekben részesülnek.

Felelős szerkesztő: **Dr. Rupp Kornél**, főgymn. tanár.

CALDERONI ÉS TÁRSA
váczi-u. 30. BUDAPEST, kishid-u. 8.

Ajánlanak svájci rajzeszközöket finom kivittel svájci módor szerint készítve,

iskolai rajzeszközöket, szemüvegek és orrosítottok, mennyiségtani, természettani, látványos és vegytani készülékek, színház és tábori látszóvegek, szoba-, ablak- és fűdőhőmérők, fényképezési készülékek.

Képes árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

MAGYAR IRÁSBELI FELADATOK.

Összeállította

Dr. RUPP KORNÉL,
főgymn. tanár.

Több mint ezer magyar feladatot tartalmaz
vázlatokban s kidolgozva.

Ára a 400 oldalra terjedő szép kiállítású munkának
2 forint.

Megrendelhető a Tanulók Lapja szerkesztőségében.

Hirdetések felvételnek a kiadó-
hivatalban, Budapest, IV. ker.,

Egyetem-utca 4. sz.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre --- 1 frt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre --- 2 frt 40 kr.	főgymnásiumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre --- 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

A KAPUCZINUSOK TEMPLOMÁBAN.

Irta: Ábrányi Emil.

Már zúgnak a harangok, már bűg a rekviem,
Minden kihulló könnyel egy gyöngyöt sir a szem.
Ó magyarok, nézzétek! Ilyet csak néha láttok:
Együtt zokognak halkán a népek és királyok!

Circumdedereunt me inferni dolores —
Igen, a földön így volt! De most már minden jó lesz!
Mig köztünk járt, viselte szívében a pokolt,
Éltetve milliókat, szelíden haldokolt.
Mi vigadtunk, örültünk — ő könyektől vakon
Járt koronás fejével a legszebb tájakon.
A földi boldogságból csak ő maradt kizárva.
Mindgyermekei voltunk... Csak ő volt köztünk árva!
Igen, a földön így volt! De most már minden jó lesz.
Circumdedereunt me inferni dolores!

In paradiso deducant te angeli —
Igen, a boldog édent bizonynyal megleli.
Az angyalt angyalok ragadják föl az égbe,
Sok földi bánatért örökös üdvösségbe.
Vidülni, örvendezni egy jobb hazába fent
Ki méltó, hogyha ő nem, a szép, a jó, a szent!
Örömben, fényben, üdvben ringatja majd az ég,
Sőt ennyi kínra balzsam ott fenn sincs tán elég!
Menj a paradicsomba, te jóssággal teli!
In paradiso deducant te angeli.

Et cum Lazaro, quondam paupere —
Igen, a koldus Lázár jól bánik majd vele,
Mert nem vetette meg, sőt inkább védte, szánta
A színlőt, a szegényt s kegyelmes volt iránta.
Dúsnak, szegénynek egyként irgalmas anyja volt.
Trónjának magasából a koldushoz hajolt,

És áldott közelében enyhült a szomjas, éhes!
Fölmént az elhagyottak hatalmas Istenéhez,
A hol a koldus Lázár jól bánik majd vele!
Et cum Lazaro, quondam paupere...

Vitam sempiternam habeas —
Igen, hiába zár el a bécsi kriptaház,
Te halva is, királyné, uralkodol e népen,
Mely örökös trónt állít teneked a szívében!
Idővel, Dolorosa, úgy állasz majd elébe,
Kibékült, bájos arczczal, mint a Madonna képe,
Mint az a boldogságos, országunk patrónája!
Hozzád való szerelmünk a próbát híven állja,
Tőlünk hiába zár el a bécsi kriptaház!
Vitam sempiternam habeas...!

Kik azok? Kik jönnek a messze határon?
Egy... kettő... tíz — azután még három!
Szálás vitézek, halvány katonák,
Szép homlokukon bús vértanúság.

S az egyik szól... Hatalmas a válla,
Mellét veri csaknem a sűrű szakála:
«A bosszúállást én is prédikáltam!
Sóhajnak, imának útjába álltam,

Ha jött fel a földről, a trónról a mennybe
S szólék daczosan: Ide nem megyen be!
De most azt mondom: Szünjön az átok!
Betelt a mérték! Én megbocsátok!
Én azt a nagy asszonyt sírjába kísérem!
Bajtársak! Hősök! Jöttök-e velem?»

Megsörren a kard, a földbe takart,
Tűz járja keresztül a szívet, a kart,
Egymásra néznek, szablyát csatolnak.
«Megyünk mindnyájan!» Csak emnyit szólnak.

*

Viszik a nagy asszonyt császárok sirjába.
Kopog a köveken fejedelmek lába.
Királyok kísérik tündöklő sorokban,
S a fényes urak közt láthatlanul ott van
Az a tizenhárom.

Tisztelgő szablyájuk csodásan csillámlik.
A ki látja, így szól: Valahol villámlik!
Egymás mellett, büszkén, mint egykor, a csatán,
Kivont karddal ott megy a koporsó után
Az a tizenhárom.

Püspök, érsek, császár, kamarások népe
Kíséri a Drágát a kriptá elébe.
Pompásabbat, szebbet nem látott a város.
Ámde méltóságban mindent túlsugároz
Az a tizenhárom.

A hová lemenni senkinek se szabad,
Oda is behatol a daliás csapat.
A mikor leteszik a helyére szépen,
Ott áll a királyyal a kriptá ölében
Az a tizenhárom.

A ki lenn volt, feljön. Még az is ott hagyja,
A ki azt az asszonyt legjobban siratja,
A kinek a lelke marad a halottnál.
Csak azok nem mennek. Tisztelegve ott áll
Az a tizenhárom.

Csönd. Sötétség árad a világra széjjel,
Csak lenn, a kriptában, csak ott nincsen éjjel.
Van, magyar királyné, a ki őriz téged:
Ragyogó kardjával ott áll diszörtséget
Az a tizenhárom!

A JÉG-SPHYNX.

Irta Jules Verne. Fordította Gaal Mózes.

A déli sarkponton nyáron örökös nappal van,
s aztán a nap lehanyatlak, hozzá jön az éjszaka,
csak hogy ennek a sötétségét a sarki fény csozlatja.

A «Halbrane»-ra az a sors várt, hogy fényes
nappal tegye meg az útát egészen Tsalal szigetéig,
hol majd a «Jane» hajótöröttjeit fel fogjuk találni,
bizonyosan fel fogjuk találni.

Holmi álmadozásra hajló kedélyt ez az új világ,
de meg ennek csak a pusztá gondolata is bizo-

nyára izgatottá tett volna, s viziói támadnak,
érzék-csalódások háborgatnak; a ködfátylon túl
csodaalakokat sejt, soha nem látott növény és
állatvilágra számít, sőt — mint Pym Arthur —
új emberfaj létezését is elhiszi . . .

Engem effajta látományok nem kísértettek:
nem tagadom, kissé felizgatott az új világ látása,
de gondolatom nyomban visszatért a reális
világba, úgy veszem az egyes jelenségeket, mint
valóságban vannak.

A kapitány, West Jem, s a vén matrózok meg-
elégedetten vették tudomásul, hogy a «Halbrane»
túl van a hatvanhatodik szélességi fokon. Másnap
Hurliguerly nevetve lépett hozzám a fedélzeten, s
így szólt:

— No hát a híres sarkkör már a hátunk megett
volna, Jeorling úr!

— Igaz . . . igaz, de még messze tőle nem
vagyunk ám.

— Majd leszünk messzebb is, Jeorling úr . . .
Csak az bosszant egy kissé . . .

— Ugyan mi?

— Hogy azt a jó szokást nem gyakoroljuk, a
mi sarkkörön átkelő hajókon divatoz.

— A keresztelő?

— Bizony, a keresztelő . . .

— Kit akarna megkeresztelni? Hiszen maguk
már mind átkeltek legalább egyszer a déli sark-
körön.

— Mi igen, de Jeorling úr!

— Helyes, fogja egyelőre ezt a piastert, s a
legközelebbi korcsmában igyék egy pohár bort az
egészségemre.

— Legfeljebb a Bennet vagy a Tsalal szigetén
történhetik majd meg, ha ugyan ez Isten háta
mögött levő szigeten holmi Atkin letelepedett és
korcsmát nyitott.

— Mondja csak, Hurliguerly, Hunt is úgy visel-
kedett, mint a többi matrózok, mikor a déli sark-
körön átjöttünk? Látja, én ezt az embert szeret-
ném jobban megismerni.

— Tudj' az Isten! Abból a ficzkóból nem tudok
elégé kiokosodni. Néha úgy tetszik nekem, hogy
járt ez már a világnak minden sarkán, nem lepi
ezt meg semmi.

Elhatároztam, hogy ezentul jobban szemmel
tartom Huntot.

December első napjaiban, elsejétől negyedi-
kéig mintha a szél északnyugati irányba csapott
volna át. Ez bizony valami jót nem szokott jelen-
teni ezen a vidéken. Havat vagy fergeteget szo-
kott hozni. Mindenesetre a délkör mentében kell
haladnunk, s ha csak lehet, nem szabad attól el-
térnünk. A légköri változás miatt a kapitány is
kezdt nyugtalanodni. A «Halbrane» gyorsasága
is lényegesen megesapant. December 5-dikén
egészen megszűnt a szél.

A vitorlák petyhüdtlen csapódtak az árboczhoz,
s legfeljebb egymáshoz verődtek.

A tenger nyugodtnak látszott, de a kapitány
arca elárulta, hogy vihar közeledik:

— A tenger nyugtalanodik, arra felé kegyetlen

vihar lehet — mondá s ujjával mutatott a kavargó
felhőkre.

— A levegő tele van ködpárával, délben talán,
ha a nap kisüt . . .

— Annak itt nagy ereje nincs, Jeorling úr! . . .
Hallod, Jem?

A hadnagy közelebb lépett.

— Mit gondolsz, hányadán leszünk? . . . Nézd
az eget!

— Nem sok jót mutat, kapitány. Mindenre el
kell készülnünk.

Majd intézkedem,
hogy meg ne lep-
jen a vihar.

— A földologaz,
Jem, hogy a mos-
tani iránytól ne
térjünk el.

— Nem mutat-
koztak még úszó
jégtáblák? — kér-
dém én.

— Már láttunk
— felelé a kapi-
tány, — de ügye-
lünk, s ha van, ki-
térünk előlük.

Az őrszemül
állított matrózok
nem csalódtak,
meglehetős távol-
ban apró jégszi-
getek uszkáltak.

Nem jöttek közel,
s nem voltak olyan
nagyok, hogy a
«Halbrane»-t elő-
haladásában meg-
akadályozhatták
volna. Minthogy
aszél teljesen szü-
netelt, a hajó na-
gyon lassan ha-
ladt előre. A ten-
ger mozgó, hany-
kódó hullámai
meg-meglökdös-
ték. Két óra táj-
ban heves forgó-
szél támadt, egy-
szer az egyik, másor a másik oldalról lökte meg a
hajót, s az hol ide, hol oda vetődött. Hurliguerly
nyomban intézkedett, hogy a fedélzeten minden
mozgó tárgyat nagyobb biztonság okából erősít-
senek oda.

Három óraker nyugatészaknyugat felől irtóza-
tos vihar tört ki. A hadnagy kiadta a rendeletet a
vihar ellen való védekezésre, mert nem szerette
volna, ha a «Halbrane»-t a szél eltéríti irányától.
Csakhogy attól is kellett őrizkedniök, hogy úszó
jéghegyek közé ne kerüljenek, mert ezek könnyen
végzetessé válhatnak a «Halbrane»-ra nézve.

A MAGASBÓL NYILSEBESEN ALÁZUHANT.

A szél olyan erővel támadt a hajóra, hogy a
«Halbrane» néha egészen oldalára fordult, sze-
rencsére az áru-helyiségben a holmik jól egymás-
hoz voltak szoritva, s így azok nem mozdultak a
helyükről, különben a hajó könnyen felfordult
volna.

No de Guy kapitány nem hiába javította ki leg-
utóbb oly aprólékos gonddal hajóját, egyelőre
nem ártott annak a vihar. Azt azonban senki sem
mondhatta volna meg előre, hogy meddig fog
tartani: a déli ten-
geren a vihar na-
gyon szeszélyes,
néha egy-két órá-
ig, másor meg
két-három, sőt
több napig is el-
tart.

A vihar kitörése
után egy órával
jég éshó vegyesen
hullott; a hőmér-
sék hirtelen alá-
szállott (+ 2.22°
Celsius); a légsúly-
mérő: 721 mm.

Estetiz óra volt,
szándékosan mon-
dom, hogy este,
bár a nap még
mindig az égen
volt; két hét vá-
lasztotta el attól
az időtől, mikor
a legmagasabbra
jut. Tíz óra har-
minezöt perczkor
megkészserező-
dött a vihar dühe.

Még mindig a fe-
délzeten voltam,
sehogysem volt
kedvem arra, hogy
leljenek a kabi-
nomba.

A kapitány és
a hadnagy komoly
arccal beszél-
gettek. Az ég dör-
gött, harsogott, de

azért ok megértették egymást. A háborgó tengernek
a képe félelmetes volt, az árbocok recsegték-ropog-
tak, s a villám fénye reá vetődött a tajtékzó, hőm-
pölygő hullámokra, s a mindinkább közeledő jég-
hegyekre. Szorongó szívvel gondoltam arra az
eshetőségre, hogy talán egyikkel vagy másikkal
összeütközünk, s akkor menthetetlenül el kell
pusztulnunk. Pedig a szél feltartóztatlanul el
jéghegyek irányában sodorta a «Halbrane»-t.
A hullámok fel-felkapták hátukra, s az örvény
vonta, húzta le; ezzel az erővel megküzdeni nem
adatott meg az embernek, Drap, a matróz állott

a kormánykerékhez, Guy kapitány szintén oda ment, hogy a hajó járását figyelje.

West köré gyülekeztek a többi matrózok, a ki épen most adta ki a rendeletet, hogy hét ember próbálja meg felhúzni a vihar-vitorlát; ez a vihar-vitorla háromszögletű, roppant erős vászon volt, a kisebbik árboz tetején kellett az egyik esücskét megerősíteni, a két alsó esücskét pedig a keresztgerendához kötni.

A veszélyes munkára Hunt vállalkozott, s hozzá szegődött Holt Márton, a vitorla-mester. Még két matróz sietett, hogy segítsen nekik.

Almodni sem mertem volna, hogy az otromba, nehézkes Huntban olyan fürgeség és bámulatos ügyesség van. Egy pillanat alatt fenn termett a keresztgerendán, aztán a kötélnek esett, s felmászott az árboz csücskére.

Ez alatt Holt is derekasan elvégezte a dolgát, s a két matróz sietősen megerősítette alul a vitorlát.

Ebben a pillanatban leírhatatlan erővel tört ki új vihar, a «Halbrane» jobbra fordult, a vitorla kidagadt, az árboz recsegett. Minden erőmből bele kellett a vitorla-kötélkébe kapaszkodnom, különben lesepert volna a szél, mint egy tollpehelyt. A tenger csupa tajték volt . . .

Kiáltás hangzott fel a tengerből.

Holt Márton nem volt a hajón. Bele sodródott a tengerbe. A fehér habok közül feje és félkarja kiemelkedett.

A matrózok mind a jobb oldalra szaladtak, egyik kötelet, másik hordót, gerendavéget hajított, hogy a szerencsétlen kapaszkodjék beléje.

Ekkor egy fekete tárgyat vettem észre, mely a magasból nyilsebesen alázuhan, s a habokba merült.

Talán még egy áldozat? . . . Nem, nem, valaki önkéntesen rohant a habok közé.

Hősies önfeláldozás tényéről volt a szó.

A hajó fedelzetén csakhamar elterjedt a hír:

— Két ember a tengerbe esett!

Úgy van, az egyiket belesodorta a vihar, a másik utána ugrott, hogy megmentse.

Vajjon mind a kettő nyomorúttal ott vész?

West Jem a kormánykerékhez rohant, megcsavarta azt, hogy a hajó negyedrésnyire megfordult. Ennél többet nem tehetett a dühöngő orkának közepette. Roppant erőfeszítéssel sikerült a hajót úgy a hogy megállítaniok.

Izgatottan néztük a hullámokkal küzdőket.

Előbb Holt, aztán nyomban Hunt feje merült fel. Hunt emberfeletti erővel úszott Holt felé, a ki úgy tűnt fel a hófehér hullámok között, mint egy fekete pont. Arról szó sem lehetett, hogy a hajóról mentő-csónakot ereszszenek le, meg sem mozdulhatott volna, vagy a hullám karja oda csapja a hajó oldalához s darabokra töri.

— Mindkettőjöknek vége! . . . — mormogá Guy Len kapitány, majd a hadnagyhoz fordult:

— West, ereszszenek le a csónakot!

— A mint parancsolja, kapitány, ha kívánja, magam szállok belé, pedig az életemmel játszom.

Kínos, gyötrelmes csend, izgatott várakozás

percei következtek. Senki sem törődött azzal, hogy minő óra vár a «Halbrane»-ra, csak a két halállal küzdőt nézte.

Hunt közeledett a vitorla-mesterhez vagy igazabban mondva ahhoz a fel-felmerülő fekete ponthoz a tajtékzó hullámok között.

Egyszer csak egetverő diadal-kiáltás hallatszott a fedélzeten.

— Hurrah! . . . Hurrah! . . . Hurrah!

Hunt izmos jobb karjával szelte a hullámokat, bal karjával pedig átölelte az eszméletlen Holtot. Egy végtelenségig tartó másodperc múlva Hunt a goélettehez ért, belekapaszkodott a leeresztett kötélbe, s a matrózzal felhúzták a fedélzetre. Nyomban élesztgetni kezdték az eszméletlenül fekvő Holtot, s dörzsölték, míg szemét kinyitotta.

— Holt Márton — mondá a kapitány — mondhatom, messze útról tértél vissza hozzánk.

— Hiszem, — felelé Holt — hiszem, kapitány úr, . . . de hol van, a ki megmentett?

Félkarjára támaszkodott, körülnézett és kereste szemével Huntot.

— Hunt ugrott utánad a tengerbe, neki köszönheted, hogy újra itt vagy közöttünk.

Csakhogy Hunt elbűjt, Hurliguerly taszigálta oda a megmentett matrózhoz, kinek a szeméből a hála érzése csillogott ki.

— Hunt, te megmentettél . . . Ha te nem lettél volna . . . én már nem élnek . . . köszönöm.

Hunt egy árva szóval sem felelt.

— Hunt — szólalt közbe a kapitány, — nem hallok, hogy mit mondott a társad.

— Jere ide pajtás — kezdé újra Holt a szót, — legalább hadd szorítsam meg a kezedet.

Holt feléje nyújtotta a jobbját.

Hunt néhány lépéssel hátrált, s aztán visszament a régi helyére, dolga után látott. Nem szokta ő meg, hogy ilyen esekélyeségekből olyan nagy derendóciát csináljanak.

Ez a Hunt nyilván a vakmerő, önfeláldozó hősök közé tartozott, a ki nem szeretett sok szót vesztegetni, hanem tenni tudott úgy, mint száz más ember nem.

Az orkán tovább dühöngött. Nehéz órák voltak azok, mondhatom. Gyakran azt hittem, hogy a «Halbrane» ezer szilánká török, s mi mindnyájan a hullámsírba temetkezünk.

Három napig tartott a vihar ellen való küzdés, Guy, a kapitány, West Jem, a hajóhadnagy e napokban mutatták meg igazán, hogy milyen talpraesett tengerészek, Hunt pedig újra bebizonyította azt, hogy a többi matrózokat vele összemérni valósággal bűn volna.

Az ujonnan szerződötetett matrózok, főképpen pedig a Hedrne, a nagyszájú ezethalász hova-tovább kezdettek zúgolódni és elégedetlenkedni. Ebből nem sok jót olvashattam ki a jövőre nézve.

Holt továbbra is igaz emberséggel végezte a dolgát, a hadnagy parancsát szó nélkül teljesítette, s mint a maga dolgát kitünően értő ember, méltán sorakozott ügyesség és hasznavehetőség dolgában Hunt mellé.

(Folyt. köv.)

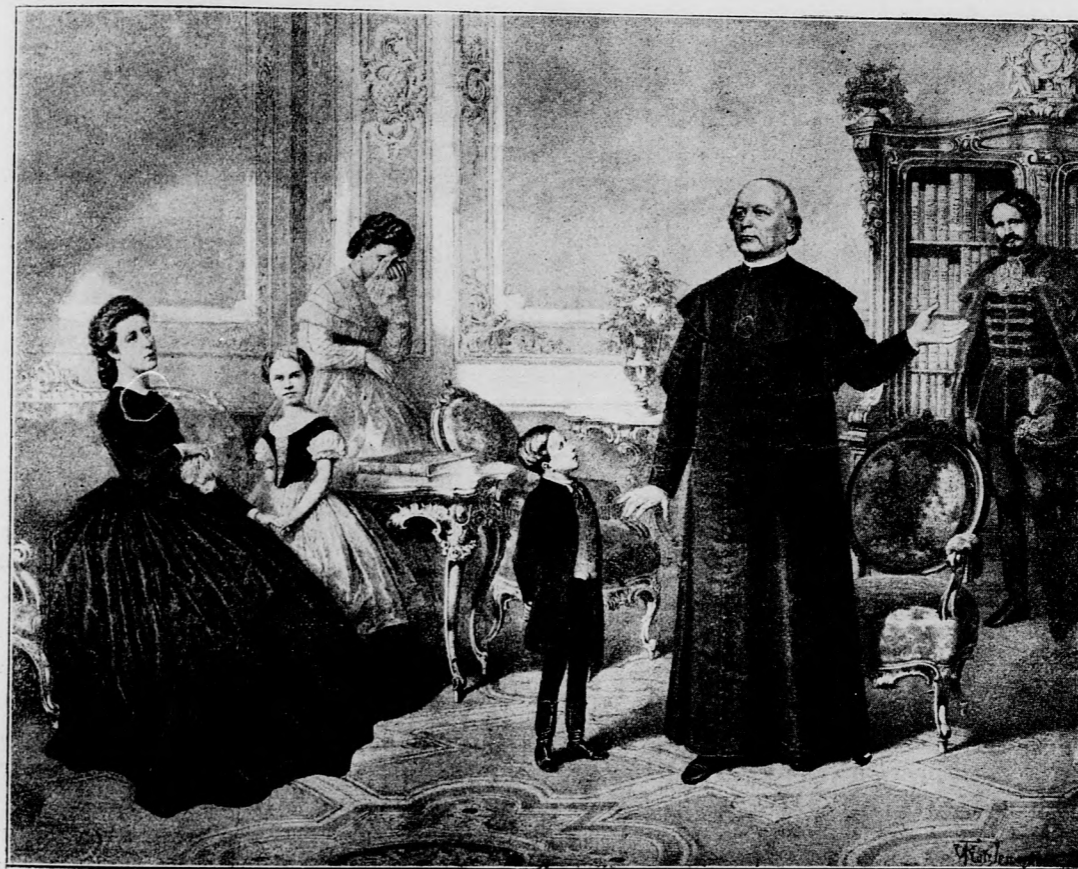
ERZSÉBET KIRÁLYNÉ.

Hogy ki volt Ő, mondják el a krónika rövidségével és fontosságával e sorok:

Erzsébet királyné, Miksa bajor herceg és Ludovika hercegnő második leánya, 1837 decz. 24-én Possenhofenben, Bajorországban született. Ifju éveitszülei körében töltötte, esőndes idillben, távol attól a ragyogó fénytől és pompától, a mely a királyi udvarokat körül veszi.

Az esküvő ünnepségei fényesek voltak s ha ebből a fényből Magyarországra akkor kevés jutott is, a királyné szívét mégis megéreztek azok a politikai elitáltak, a kik ekkor kegyelmet kaptak. Az ő jó szívére vezetik azt is vissza, hogy az országban még mindig érvényben volt ostromállapotot megszüntették.

Erzsébet királynénak négy gyermeke született. Zsófia, ki 1855-ben született és a ki már 1857-ben meghalt, és pedig Budán. Második gyermeke

HORVÁTH MIHÁLY ELBESZÉLI ERZSÉBET KIRÁLYNÉNÁK AZ 1838-IKI ESEMÉNYEKET.

Mikor elérte a tizenhatodik évét s mikor szépsége és ifjusága teljes pompájában ragyogott, már menyasszony volt. A király Ischlben tartotta vele eljegyzését 1853 augusztus 18-án. Nem egészen egy esztendő múlva, 1854 április 24-én történt az esküvő, a mely Bécsben ment végbe. A nép, a mely sokat hallott Erzsébet szépségéről és sugar alakjáról, lelkesen és melegen fogadta. A fiatal királyné valóban szép és elbájoló volt. Szívének jósága, lelkének nemessége azonban túltett szépségén s nagy igazságot mondtak akkor, mikor azt állították, hogy a legjobb királyné Bécsben lakik.

Gizella, a ki Lipót bajor herceghez ment nőül. A harmadik szülött Rudolf trónörökös volt, a kinek tragédiája még mindannyiunk élénk emlékezetében van. Negyedik gyermeke Mária Valéria, a ki 1868-ban Budán született s a ki Ferencz Salvator főherceg felesége.

A királyné magyar földre először 1857-ben lépett, a mikor a király kíséretében az ország legnagyobb részét bejárta. A magyar nép, a merre csak járt, mindenütt lelkesen, szeretettel fogadta, sejtelmében annak, hogy ez a jóságos és nagyszívű asszony áldást terjeszt maga körül. Ezért nem

esoda, hogy szívének vonzalma a magyarok iránt növekedni kezdett. El is határozta, hogy magyarul megtanul. Báró Eötvös József ajánlatára Falk Miksa vállalkozott arra, hogy a magyar nyelvre oktassa és megismertesse vele irodalmunkat. Falk igen sokat és igen érdekes dolgokat írt a királyné szorgalmáról s a magyarok iránt érzett igaz vonzalmáról. A kiszivárgott hírek minden magyar szívet feléje fordítottak.

1866-ban, az osztrák-poros háboru idején Erzsébet királyné gyermekeivel együtt Budapestre költözött. Igen boldogan és igen egyszerűen élt itt gyermekeivel s meglegedettségén csakis a háboruról érkező rossz hírek ronthatnak. Ekkoriban mondta gróf Andrássy Gyulának:

— Ha Olaszországba rosszul mennek a császár dolgai, az nekem igen fáj, de ha Magyarországon mennek a dolgai rosszul, az engem megöl.

A koronázás alkalmával, 1867 június 8-dikán olyan hatást tett a magyarokra, mint annak idején Mária Terézia. Ez a szeretet tartotta Budavárban akkor is, mikor Mária Valéria született. Már ez időtáiban sok időt töltött Gödöllőn, a hol minden udvari etikettől menten forgolódott az őt imádó nép között.

1869 április 17-én írta azt a levelet Deák Ferenczhez, a mely a muzeumban ma is látható, s a mely szóról-szóra így hangzik: «Ámbár úgy vagyok értesülve, hogy ön nem szívesen fogad el meghívást ebédre, mégis engedje reménylenem, hogy ez alkalommal kivétel leend ön előtt tisztelője Erzsébet». Mikor azután Deák Ferencz meghalt, a királyné a ravatalánál megjelent és hosszasan imádkozott.

Egészségi szempontból a királyné részt vett a vadászatokon is s egyike volt a legkitünőbb lovasoknak. Sportnak, vadászatnak egyszerre véget vetett azonban az a rettenetes csapás, a mely 1889 január 3-án zúdult rá, a mikor Rudolf trónörökös oly váratlanul s oly megrázó körülmények között meghalt. Egészsége ez időtől kezdve rohamosan hanyatlott. Az esztendő legnagyobb részét utazással töltötte. Különösen szeretett bolyongni a tengereken s yachtja nagy utakat tett meg vészben, viharban egyaránt. Utazásai közben, a mikor a görög nyelvet is megkedvelte, különösen megtetszett neki Korfu, a hol a híres Achilleont is építtette, a melyről annyi esodás dolgot írtak. És utazásai közben, távol a hazától, távol szerette magyarjaitól, kellett őt egy aljas rajongó orgyilkos törének érnie . . .

*

Hogy mi volt *Ő minékünk*, mondják el a szív melegével e sorok.

Horváth Mihály kultuszminiszter volt a második felelős magyar miniszteriumban 1848-ban és a szabadságharc leveretése után kibujdosott. Mikor Magyarországra ismét felvirradtak az alkotmányosság napjai s a politikai menekültek amnestiát kaptak, az 1867. év elején Horváth is visszatért. Egy napon meghívást kapott a budai várba, hogy maga Erzsébet királyné óhajt vele sürgősen beszélni. Horváth elment a királyi palotába, a hol a várkertbe vezették, melynek egyik pavillonjában ült a királyné Ferenczy Ida udvarhölgygyel, felolvasónőjével. Horváth hódolattal üdvözölte a királynét, mire az az ő édes hangján azt mondta:

— Kedves püspök úr (Horváth tudvalevőleg esanádi püspök volt), épen Magyarország újabb történelmével foglalkozom s itt sok oly részletet találok, a mely bővebb magyarázatra szorul; ön, mint történétíró, a legilletékesebb arra, hogy nekem a kellő felvilágosítást megadja. Kérem, tegye meg ezt nekem.

Horváth megdöbbenve látta, hogy a királynő előtt az ő munkája fekszik, melyet a magyar függetlenségi harcokról írt s melyet az emigráció alatt Genfben nyomtatott ki. *Ez a kiadás szigorúan el volt tiltva abban az időben Magyarországon.* A királyné észrevéve Horváth Mihály zavarát, így folytatta:

— Épen a debreczeni függetlenségi nyilatkozatot olvasom az ön könyvéből; ennek ön részese volt; erre nézve akarom megtudni önnek, mint azon esemény egyik előkelő faktorának a véleményét, az egész tény körülményeiről, a melyek önöket erre a határozatra indították. Én a leplezetlen történelmi igazságot keresem, azért elvárom, hogy felelete teljesen őszinte lesz — annál is inkább, mert hiszen abban az időben még nem is voltam a dinasztia tagja, *férjem nevében pedig*, — a ki úgyszólván gyermek-ifjú volt még akkor — *sok olyasmüt követtek el, a mi, hogy megtörtént akaratán kívül, ő fájjalja legjobban. Hígyje el, ha tehetségünkben állna, férjem és én volnánk az elsők, a kik Batthyány Lajost és az aradi vértanúkat életre ébresztenők.*

Órák hosszat magyarázta erre Horváth a királynénak a függetlenségi harc részleteit, egész őszinteséggel tárva fel a magyarok helyzetét s eselekvésük indító okait. Ezt az előadást mutatja be képünk, a maga megkapó alakjaival: az elérzékenyült királynéval, a kis Rudolf trónörökösrel

és Gizella főhercegnővel; Ferenczy Idával, ki zsebkendőjével törölgeté könyeit és a háttérben elmerengve álló Andrássyval. A királyné feszült figyelemmel hallgatta a koszorús történétíró előadását, a kit a fejedelmi asszony elbűvölő, rokonszenves egyénisége annyira meghatott, hogy e kihallgatás után lelkes arccal így nyilatkozott:

— A királyné valódi isteni asszony! A királyné rokonszenvét is megnyerte Horváth, a ki ettől az időtől kezdve gyakori meghívottá lón a budai várban, úgy hogy mikor a királyné leánya, *Mária Valéria* főhercegnő számára magyar nevelőt keresett, Horváthot kérte fel, hogy ajánljon neki illet. Horváth ajánlott és be is mutatott egyet, a ki tényleg a hercegnőnek nevelőjévé lett. Ez *Rónay* Jácint volt, *Horváth* emigránstársa.

*

Az általános amnestia után Kossuth Lajoson kívül a szabadságharcnak minden szereplője hazatért.

Hazajött Klapka György tábornok is, Komárom hős védője.

Erzsébet királyné asszony, a mióta elolvasta Horváth Mihály történelmi művét, különös érdeklődést táplált a komáromi hős iránt. Midőn a felséges asszony megtudta, hogy a tábornok is visszatért hazájába, magához rendelte.

Klapka elment a királyi várkastélyba s jelentkezett. Azt mondták neki, hogy a királyné a várkertben sétál s azt kívánja, hogy Klapka ott mutassa be magát neki.

Úgy történt. Erzsébet királyné lebilincselő szívességgel fogadta s egyenesen így szólította: *Tábornok úr . . .*

Ez a gyöngédség felette meghatotta a szabadságharc hős tábornokát. Még inkább meglepte őt, midőn a királyné csakhamar a szabadságharcra tért át, Klapkának beszélnie kellett a hősi har-

czokról, Komárom haláltmegvető védelméről. A királyné könnyes szemmel hallgatta végig a vándor hős visszaemlékezéseit.

Bucsuazáskor így szólt hozzá:

— Megkönnyebbült a lelkem, *tábornok úr*, hogy annak a korszaknak egyik legnagyobb élő alakjával ismerkedhettem meg.

*

Kedves epizódokban gazdag része a gödöllői királyné emlékének a kis Valéria főhercegnő gyermekével.

A hetvenes évek vége felé a királyi család a szokottnál is hosszabban időzött Gödöllőn, s gondos körültekintéssel kezdték meg a kis királykisasszony komolyabb nevelését s oktatását. A magyar királynak magyar földön született lánykájá, magyar nyelven ismerkedett meg a tudományokkal s mindazzal a széppel és jóval, melyeknek mindenkor valódi kincsesháza volt fogékony, nemes lelke.

Nevelőnöje Korniss grófnő volt, míg oktatása Rónay Jácint püspökre, a kiváló magyar tudósra

volt bízva, a kit annak idején Rudolf trónörökös mellé a minisztertanács ajánlott a magyar történelem tanárául. Különben a kis királykisasszony, vagy, mint felséges szülői nevezték: «kedves magyar leányunk» egész udvartartása magyar volt.

Ő Felsége kívánságára az egyes tantárgyakat is magyarul tanulta Valéria főhercegnő.

— Leányommal naponként magyarul imádkozzék. Azt akarom, hogy vallásos, de ne vakbuzgó legyen. A vallás vigaszára az élet folyamán mindnyájunknak nagy szüksége van!

Ez volt királynénk utasítása — Rónaynak.

Milyen királynéhoz méltó szavak!

*

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ ARCZKÉPE 1867-BŐL.

Gróf Ráday Pál, Gödöllőnek a hetvenes években szolgabirája, 1873 november havában hivatalos volt ő felségeikhez ebédre. Az egyik szárnysegéd folyton kínálhatta Rádayt borral, úgy, hogy a király is észrevette:

— Igyék gróf úr! Hisz egy pohár bor a hazáért meg nem árt!

Ráday meglepetve nyult poharához:

— Felső Uram, engedje meg, hogy a költő szavait tovább fűzhessem: A legelső magyar ember a király! Éljen a király!

S már üríteni akarták a poharat, a midőn királynénk szólt közbe mosolyogva:

— Hadd folytassam én is: Addig éljen, míg a honnak él!

*

A nemzet könyei hullottak, a midőn szétvitte a táviró Deák Ferencz halálát 1876 január 28-ikán. Pénteki napon sujtott le a nemzet gyásza és hétfőn délelőtt egy Váci-utcai virágkereskedés kirakata előtt nagy embertömegek csoportosultak, hogy láthassák a királynénak Deák Ferencz ravatalára szánt koszoruját. A koszoru, melyet ma is kegyelettel őriznek, babérlevelekből, s pompás fehér kaméliákból van kötve s bokorra kötött két arasznyi széles nehéz fehér atlasz-szalaggal. Rajta ez a felírás kihimezve arany betűkkel:

— *Deák Ferencznek Erzsébet királyné.*

A koszorut maga a királyné helyezte a ravatalra. Hétfőn délután 4 órakor érkezett az akadémia csarnokába, a hol a ravatal felállítva volt, a királyné. Ő felsége mély gyászba öltözve, belépett a sötét csarnokba, melynek felhomályát csak a ravatal lángjai világították meg. S ekkor történt a főséges jelenet, melynek emléke mindenkoron fog élni e nemzet kebelében. A királyasszony kezeibe vevé az általa előre küldött gyönyörű babékoszorút, fellépett a ravatal emelvényére s udvarhölgye által segítve, gyengéden reáhelyezte a koszorut a nagy halottra. Néhány másodpercet töltött az örökre meghidegült nemes arcvonások szemléletében. A királyné szemében az igaz fájdalom könye csillogott, azután leszállva, több perczre áhitatos imába merült el a koporsó lábainál levő imaszámolyon, melynek balján (a koporsó jobbán) a király által küldött babékoszoru feküdt.

Minden jelenlevő szemébe könyek toltak, látva, hogyan koszoruzza meg a nemzet koronás uralkodónéja a ravatalán fekvő legnagyobb hazafit. Imája végeztével csendesen távozott a királyné egy nemzet gyászának szomorú helyéről. A ko-

porsón ott maradtak a királyné s a király már előbb oda helyezett koszorui, tanujelül, mily gyengéden és szeretetteljesen osztozik a királyi pár a nemzet gyászában. A magyar nemzet nagyon hálással fogadta a királyné e megható részvétét és mindenki méltán tekintette úgy, mint a magyar nép iránt érzett rajongó szeretetének jelét. A megkapó történelmi jelenetet később az állam költségén Zichy Mihály gyönyörű festményben örökítette meg, a mely ma a nemzeti muzeum képtárának egyik dísze.

Ez volt Ő minékünk, szegény magyaroknak!

HORATIUS OLVASÁSOKOR.

A *«Tanulók Lapja»* számára írta Kunfi Zsigmond.

Az okos és boldogságra vágyó ember elvonul csendes lakába, hol a milliók szenvedésének jajja nem zavarja csendes nyugalját, a hova a világeseeményeknek még csak hullámverése sem hat el, túl a világ szenvedésein, a szív viharain az arany középszernek, a nyárs polgárok ideáljának áldozva él:

Boldog, ki messze a világ zajától
Földét művelve önkedvére él.
A gazdagság és szegénységtől távol.
Arany középszer! benned hisz, remél.
(Beatus ille, qui procul negotiis...)

A magasban könnyebben ér villám, kimagasló embert dárda, nyíl könnyebben talál, Ikarus égi útjában lelte halálát, a magasból könnyű a bukás; de ki látja a férget, mely földön kúszva éli napjait, napsugár ritkán ér a barlangba, de villám is ritkán sújt belé, a hegy ormát megtépi a viharok, darabokra tépi a bolygó, magasban járó felleget, a zúgó zivatar, melynek csak utolsó, elhaló gyöngye ereje ér el a völgybe s míg fenn bömböl, lenn csendes zefírré válik, mely sejtelmes zúgásba hozza a nyárfa ezüstös leveleit; ne törj a magasba, mert:

A bérezoromra sújt inkább a villám,
A szél a legmagasb fát dönti meg,
De minden oly ép Tibur völgye táján.
A virágon, bokron lágy szellő lebeg.

De hiszen sem alkalmunk, sem időnk nincs, hogy másra gondoljunk, hogy lelkünk sasszárnyakkal emelkedjék az ideál felé, hogy olyasféle szárnyaljon, minek élvezetével soha sem lehet betelni; hiszen lépten-nyomon kínálak az élet szépségei, a természet csodái, a művészet alkotásai is, ha már nem elégszünk meg az étellel, a mint előttünk van; élvezni mindig, élni napról-napra, a gyönyörűség kelyhét mindig fenéig üríteni, a tűnő perczet megragadni, ime az élet legfőbb tartalma, ez a kívánatos jó, melyért egyedül érdemes küzdeni, ez az ember életének czélja, tartalma, eszménye:

Egy szemtanu genfi vázlata után rajzolta Goró Lajos.

A KIRÁLYNÉ A «GENEVE» HAJÓ FEDÉLZETÉN.

A természet, művészet annyi bája
Köszönt és kínál minden lépteden,
S ha éjjel út a légyott várt órája,
Mi édesen suttog a szerelem!
Kit kedvelsz jobban, Chloét-é vagy Pyrrhát?
De az idő fut, csak beszélve így:
«Szakítsd le minden órának virágát,
És a jövőbe kevésbé se higy!»

Ime így beszél Horatius. Feltárja lelkét és szívét előttünk s a mint beszél, meglátszik rajta, hogy korának gyermeke. Az idealizmusnak csekély mértéke, az erkölcsi felfogás alacsony színvonala, az emberi élet nemesebb céljainak és magasztosabb tartalmának nem ismerése, a középszerűvel megelégedő, nagyra, nemésre nem törekvő ember, ha szabad azt mondanom: a nyüzött ideál.

Ez az, a mit Horatius a maga élete vezérfonalul elismer, s ő, a ki ott küzdött Brutussal és Cassiussal a régi erkölcsök és az új erkölcstelenység nagy csatájában, a ki a szabadság zászlójára esküdt, most Augustusra ír dicsénetet. S az a hang, melyen Horatius elveit hirdeti, oly édes, szavai oly megejtőek, hogy szinte követjük, de ime tilalomfa gyanánt állanak előttünk nemzeti hagyományaink, küzdelmeink és szenvedéseink emléke, melyek e költemény keletkezésékor, a szabadságharc után ólomsúlyllyal szálltak meg minden szívet, tartottak fogva minden gondolatot és hogy ezektől szabaduljon, kereste fel a költő Horatius világát, hol az élvezet és megalkuvás uralkodnak! De hiába, csak percnyi feledést talál, hazafi fájdalmát csak pillanatokra tudja elhallgattatni, mihelyt eszmél, tisztán gondolkozik, megjelenik előtte a gyászruhás, sok sebből vérző haza:

Oh édes hang, oh gyönyör nagy költője,
Ne bájord el borongó lelkemet!
Nekünk is ott áll Philippi mezője,
Hol annyi sok, hol minden elveszett.

Hamlet mondja, rothad valami Dániában, s tán összedől a mi világunk is, mint a Horatiúsé:

Korunk talán hasonló a tiedhez,
Ez új világ is már rothadni kezd.

de mi nem az érzéki élvezetben, a közönyösségben, a mulandónak való hódolásban keressük a vigasztalást, hanem érezzük mind a fájdalmat, mely édes anyánk szívét eltölti, vérzünk mi is a sebek-től, melyeknek sajjása elrabolja arca rózsáit; s ezért nemesebbek is vagyunk:

De fáj sebünk, de szívünk mély bűt érez,
Hitünk jelképe szenvedés, kereszt.

Életünk küzdés és szenvedés, de minden szenvedést megédesít a gondolat, hogy igazainkért szenvedünk, a harezban erőt és vigasztalást ad a gondolat, hogy a jog velünk, s a míg ez így leszen, lehet reményünk a nemzeti élet megújulásához:

Szenvedve, küzdve és lemondva élni,
Nem legnagyobb rossz börtön és halál;
Az igazságban ne szünjünk remélni:
Egy-egy nagy eszme még utat talál.

S ha minden elhagy, ha a kétségbeesés bor-

zasztó éjszakája a legutolsó megtört sugarat is elnyeli, ha az elborulás nagy éjjele ráborítja árnyát az egész világra, akkor sines okunk lemondani, mert:

A költészet, bár törve égi szárnya,
Még fönne száll, még folyvást tenni hív;
Ha ijeszt is a kétség rémes árnya,
Szenvedj, remélj, higj, lelkesülj te szív!

Ime, így találja meg a költő a kivezető fonalat, így tölti el lelkünket némi reménységgel, s így jut el az ódai lelkesedésen át az összhangig, mely minden igazi művészi alkotásnak próbaköve. Egységes, bevezetett műszerkezetű s önkénytelten kínálkozik a felosztás, az első két versszak, mely a Horatius keltette benyomásokról számol be, a bevezetés; ezt követi tárgyalásképpen Horatius világnézetének költői ismertetése négy versszakban, s befejezésül hazafias érzése nyilatkozik meg s így a megadás és reménység az a két fonál, melyből a költemény alapeszméje fonódik, s a mely egyuttal, mint a zongora utolsó accordja, soká és mélyen hangozik ki.

A szerkezete szép arányosságot tüntet fel, s elhez képest a bevezető és befejező versszakok lyrai tartalmak, míg a középső négy strófa elbeszélő tartalmú.

A költői szépségeken, az eszmék emelkedettségén kívül két egyaránt érdekes és tanulságos dolgot látunk egy ódában. Érthetőleg és nyilvánvalólag állítja elénk az eszmetársítás, az associatio idearum törvényét, a mely a legkülönbözőbb eszmék és érzelmek között megteremti az összekötő kapcsolatot, a mely a költő subiectív világából a Horatiuséba vezet bennünket s végül az abszolút idők gyászos napjaiba enged bepillantást.

A másik, nem kevésbé érdekes tanulság, hogy nincs olyan tárgy a világon, a melyet, ha a költőben meg van a nemzeti vonás, nem lehetne magyarrá tenni, a feldolgozás módjával és a költői alkotás eszközeivel. S ezt ma, mikor irodalmunkban kiveszöbben van a nemzeti eszme cultusa, jó lesz megszívlelni. Mert csak az a művészi alkotás számíthat örök életre, a mely az általános emberi mellett a nemzeti elemeket is kifejezésre juttatja. Ha majd ez a tudat tölti be iróinkat, akkor marandó alkotások jönnek létre s majd bátran indulnak a harezba, mert ott lebeg előttük az égen, földön, vizekben, a saját lelkükben: In hoc signo vinces!

ÁLDÁS.

Hódító fenségnek
Letörött pompája,
Sötét mártíromság
Fényes koronája:

Tőlünk elszakadt szív,
Romba rogyott lélek;
Értünk elsirt könyvek,
Átélt szenvedések:

Bujdokoló bánat
Mindig lengő gyásza,
Tengernyi gyönyör közt
Szomorún melázva;

Ölő hű karok,
Kik rólunk lehulltak;
Legyetek áldottak,
Örökre áldottak!

Endrődi Sándor.

MAGYAR-MONDÁK.

Nagy Magyarorszáiban.

Únok dicsőségét mind a világ tudta. Beszéltek Napnyugat népei, beszéltek ijedve.

Húnoknak romlását hallották a népek, s beszéltek örömmel. Gyorsan terjed a hír, a világ szűk határ a hír sas-szárnyának, vitte a sas-madár, szelek-szárnya hordta, oda is elért, hol Etele folyó táján a maradék húnok várva-várták régen.

Oda is elért, hol Etele folyó elvész, óriási hegynek völgyében, s a messze elfutó nagy rónán, be a nagy, kék tóig békében tanyázott Magyar ivadéka: Nagy Magyarorszáiban.

Egy-kettő ha élt még, a ki gyermek-korban látta Bendeguzt még, és a húnok többi erős kapitányit. Azok is tehetlen, gyöngé agok voltak; arczukon a redők össze-visszasága, lelkökben száz emlék összezavarodva. Hanem hogy Hadúrnak ő böles rendelése vissza a nagy múltba az agokkal láttat: im felébredt újra százados múlt képe igen-igen tisztán.

Mintha tegnap volna, pedig milyen régen történt a húnoknak el-kivándorlása. Büszke nagy reménnyel Keletről-Nyugatra vették vala útjok, s álmodának boldogabb hazáról, rengeteg országról, kinekről, a melyek szemet elvakítanak, s arany-ézüstnek hívságos sajjása kívánatossá lett erős daliáknak.

Régen volt.

Egy nemzedék kihalt, a szellős sátraknak új gazdája támadt; ménese futását más ifjak vigyázták, szaporodott a nép, családok megnöttek Nagy Magyarorszáiban. Apjuk sátrát nagyakelő fiak és unokák férfikort elérve, egyenként elhagyták, s ütöttek más völgyben sátrat, s éltek békén Hadúr kegyelméből. Megadta, mi kellett, a föld gazdag háta, halát a víz, vadját az irdatlan erdő.

Békeségben éltek; felettök az idő gyors szár-

nyon elröpült, századok gyűltek az eltűnő századra, ámde élt mesében, csodálatos szónak ereje nem csüggedt, élt vala mesében, a mely szájrul-szájra,

nemzedékrül szállott újabb nemzedékre, hogy Hunor utódja, a hún Nyugatra ment hazát szerezni és dicsőség-aratni idegen népek közt.

Egy árva szó, a mely e mesét toldotta, egy árva hír, mely e mesét igazolta, újabb énekeknek irmagja lett aztán; behintett mag a magyarok szívében, és ott kicsirázott, abból természetes fa, ágas-bogas fája lett öreg regének.

Eteléről szólott, Etele apjáról, kiknek Hadúr adott nagy erőt, s hatalmat. Bűvös-bajos rege, hány-szor megszólaltál pásztorfüzek mellett Nagy Magyarorszáiban! Gyermekek hallgatták, nagyra ezen nőttek, s beárnyékozta elméjüket a szó, mint a sötétségnek szóvi nagy pompáját a búcsúzó napot elriasztó éjjel.

Hej, beárnyékozta, ott maradt a foltja lelkük egén, s mindig fájva gondoltak rá.

— Hadúr nagygyá tette Hunor ivadékit, adott vala nekik ingyen kegyelméből országot, a melynek napkeltén, napszálltán sehol mása nincsen. Gyengébb volt-e Magyar a szöke Húnornál, hogy reá nem tekint magyarok Istene? Karjában nincsen-e erő annyi, mint van akármelyik húnban?

Mikor aztán jött a hún-romlásnak hire: újabb rege támadt, de senki sem tudja, ki adott szavakat röpke gondolatnak. Beszél az új rege Etele királyról, Etele királynak nagy birodalmáról, melyet idegen nép sáskái elleptek, s húnok maradékit megölték, kiűzték, hogy csak hire maradt. Beszél az új rege, mire agg regévé lett idő folytával: Csaba királyfiú útjáról, a honnan vissza eddig nem tért, s ki tudja, hogy tér-e?

Szöghajú Magyarnak unokái hallák, s nem unták el soha hallgatni a regét Etele királyról.

Hún-magyar testvérség erős kötelék volt, egy apától vette származását Hunor Magyar. Ha megfogyott a hún, Hadúr szemét veti erős magyar népre, s gondolja magában: — Tegyük ezzel próbát, húnna, derekabnak látszik ez a nemzet.

Elgondolta Hadúr, s mit ő elméjében forgat, meg is teszi, mert hatalma vagyon emberi elmével fel sem gondolható.

Hogy miképpen adta ő szándékát tudtul, egyszerű szavakkal, himezés nélkül, im elmesélem néktek, a mint tudnom adta agg rege, halljátok!

Gaal Mózes.

PUSZTAI GYEREKEK.

A «Tanulók Lapja» számára.

A kastély rácszatától néhány lépésnyire négy hatalmas ákácfa között volt a filagória, a hol naponta keserves órákat állt ki az uraság el-kényeztetett fia, a Dola úrfi; rágnia kellett a földrajzt kegyetlen módon, mert secundát hozott haza az év végével. A tanítónak pedig lelkére kötötték, hogy kirántsa az úrfit, mert másképp le-húzzák a honoráriumát.

A filagóriától nem messze csörrent meg épen Isti Kocsis Jóskának az ostroma: arra hajtotta, terelte a disznókat, hát gondolta csörtet egyet, hadt fájjon az úrfi szíve, úgyis tegnap leparasz-tozta őt gúnyosan, mégis kérni merete az ostromát, hanem olyan ügyetlen volt az áldott, hogy majd a saját szemét vágta ki. Nem is adja oda többet neki, ha csak az a másik úr, a tanító, nem mondja.

— Gyere velem Török Jani, fordult az ép arra iramodó pajtáshoz Isti, arra kifelé jártatom a malaczkokat, megláthatod az uraságot.

— Nem megyek, mert a kertbe megyek az öregapámhoz, öreganyám üzen neki, hogy gyűj-jön haza mindjárt.

— Hát majd gyere utánam, odaadom ezt a kolompot, pedig a Gonda Gergőnek ígértem.

A disznók a répásba tévelyegtek, kicsörtette őket onnan a kis kanász, nehogy észre találja venni a számtartó, mert az nem ismer se istent, se embert, ha haragszik. Nem is látta meg senki, mégis olyan csudamódra megszeppent, hogy majd kiejtette kezéből az ostort; valaki a nevét rikoltozta: Isti, Isti!

Hátra tekint, hát — fránya vigye — nem volt más, csak a Gonda Gergő; ettől bizony nem volt érdemes megjedni.

— Hol a kolomp he? adtam pléhet, megcsinál-tad-e, mi?

— Meg-e? Nem is lógott még tehén nyakán olyan kolomp, mint ez itt a! És rázogatta a ko-lompot, csak úgy csilingelt belé szépen, lassan...

— Acceze hát no!

— Előbb add ide azt a tollat, a kit a kalapodba tűztél, hol vetted?

— Ott leltem a tóparton ni, a túlsón, a mikor a nádasban ólalkodtam, aztán ruczára vadász-tak, löttek. Szép gémtoll!

Levette a kalapját, a mit akkor vett neki még az édes apja a vásáron, a mikor meghalt az édes anyja, szegény.

— Vedd hát, nesze!

Megtörtént a csere egyezségezen, esőndben. Az Isti gyerek elfeledte, hogy Jani is jussot tart a kolompra.

Pedig sietett már utánuk és a fordulónál nagy lélekszakadva el is érte őket, épen a mikor Isti a kalapjába tette a gémtollat.

— Hát hol a kolomp?

— A Gergőnél...

— Há'szen már nekem ígérted az előbb.

— De elkérte a Gergő. Meg ő szerezte a pléhet a kovácsműhelyből.

— Hát becsaptál...

Azzal már fordulna is ám verekedésre gyűr-közve az idősebbik felé, hanem valami vékony kaczagás megriasztja. Jajaj! a Dola úrfi ni, meg a tanító. Megjuhászodva sompolyog tova és a többiek is elinalásra készülnek.

A leczkét valahogyan elvégezték már; sétálni indultak, Dola úrfi, meg a tanítója. Tetszett mód felett a gyereknek a mezítlábos gatyás, piszkos-ingü fiú, a ki vad tekintettel, ököltre szorított kézzel rohant a nagyobbikra, a ki gyávan meg-hunyászodott előtte. A tanítónak a szokásos koresmai virtuskodások jutottak eszébe. Ime, meg van az már a gyerek természetében is.

— Mi az öcsém? szólt szelíden a tanító.

Előállott Isti.

A szokásos mosoly hiányzott ajkairól, széles szája félénk sunyiságot áruelt el. Levette zsiros, ócska kalapját a fejéről. Kőczos, fésületlen vörös haja csapzottan lapult alacsony homlokára és nagy füleire, megvakarta szeplős ábrázatját és akadozva susogta:

— A kolomp...

— Tedd föl csak a kalapodat, tedd föl. Hogy hivnak?

— Kocsis Jóskának.

A többiek belekiállottak:

— Nem igaz, hazudik, Isti Jóska a neve, az édes apját is úgy hívják.

Török Jani előretolakodott:

— A nevét is letagadja, mint a kolompot.

Kocsis Jóska kételkedően rázta a fejét.

— Hát mért hivnak Istinek? folytatta a tanító.

— Kérem szívesen, nem az a nevünk, de úgy hitták már az édes apámnak a szép öregapját is; úgy maradt ránk.

Aztán szóba került újra a kolomp, az Isti ko-lompja, a mért hajba kaptak az imént. A tanító szép szerivel kibékítette őket. Gonda Gergőé ma-radt a kolomp, Istinek egy finom cigarettát

adott, mit az nagy ügyetlenül a tarisznyája leg-fenekére rejtett, a Török Jani vörös plajbászt kapott. Föl is irta nyomban az istálló kétes színű falára, hogy azt mondja: Eczetes Török János, ő bizony le nem tagadja a nevét semmikor.

— Hát mióta vagy itt, kérdezte tovább a tanító.

— Vagy két hete még csak; kiségitő vagyok, mert a másik, a Csata Ferkó megszökött. Min-dig szidták a hasát, hogy sok kenyeret eszik, pedig nem evett sokat, hát itt hagyta a mi pusz-tánkat.

— Te megeleedszel ugy-e?

— Én nekem mindegy, akármit is adjanak, nem kell nekem több.

— Hát szeretsz-e kanászkodni?

— Nem is akarok egyéb lenni.

Hanem a nyughatatlan disznaja meg-meg el-széled, rájár a tilosra, a esősz, ha erre kőszál, lefűleli mindhármójukat, hát Isti utánuk rohan, összedurrogatja őket, röfögve tömörülnek, hogy az észrevétlen pillanatban újra észleljenek.

— Tudsz-e számolni Isti?

— Irást, olvasást inkább, de a számot nem fogja föl az eszem.

— Hát hány disznód van összesen?

— Tizennyolez.

— És ha elvész egy vagy kettő?

— Nem vész el soha.

— De mégis, hogyan ismered ki magad?

— Megösmérem mindegyiket a szőréről meg az állásáról.

Megnagyarázta érthetően. A tanító nyájasan mosolygott, Dola úrfi meg kerülgette az Isti os-torát, de bizony az nem jött le a derekáról, a hogy oda esavarta, ott maradt az.

A vöröshaju kanász pajtásaival és disznóival maradt. Tüstént a tarisznya után látott, kikaparta onnan a cigarettát és bedugta vele a száját. Rá-gyujtott és büszkén füstölt.

— Adj egy szippantást, könyörgött Gonda Gergő.

— Nem adsz, megbánod, fenyegetőzött Eczetes Török.

Isti konok maradt, csak nem ad ebből a ritka jószágból, ő se jut mindennap hozzá.

Hanem Török Jani lator gyerek; int Gergő-nek; rárohannak a gyanutlan pajtásra, leteperik a földre, Jani venné már ki szájából a cigarettát, de Isti dühében darabokra morzsolta azt; el-képedve tápáskodnak föl és futóra! Isti utánuk. Csörgeti erősen az ostort, de már nem érheti el őket. Azok biztonságból szidják a szegény Istinek

a sánta dédapját, a vak öreganyját, meg a fél-oldalas testvérít.

Isti nem soká lohol utánuk, de csak úgy ég tehetetlen dühében, csörtet vadul és kitölti a mérgét egy elébe kerülő disznón; végig kanyarít rajta.

Aztán visszasiet a verekedés színhelyére, össze-szedi apránként a finom dohányt, goromba papi-rosba göngyöli, újra rágyujt és önelégülten füs-tölög. Körülnéz, nem látják-e a pajtások, s a hogy nincs közelében senki, végleg megnyugszik.

Fél óra mulva újra találkoznak a barátok, de akkor már szent a béke. *Berkes Imre.*

A GYÁSZOLÓ IFJÚSÁG.

Abból a megindító és fenséges gyászból, mely-lyel a magyar nemzet elvesztett őrangyalát siratja, a nemzet reménye, az ifjúság is kiveszi megillető részét. A mérhetetlen búbanatnak fekete árnya rátelepedett a fiatal szívekre és a síralomba belevegyl az ifjúság keservének hangja is... Gyászoló ünnepeket tartanak, melyeken a fájdalmas lélek megható bensőség-vel nyilváníják szomorúságukat és festegetik a megdicsőült királyasszony erejéit. Karjukról hosszú időig le nem marad a komor fekete szalag. És az Erzsébet királynénak állítandó szoborra begyülő pénzgarmadában a dűsak és nagyok adományai mellett ott szerepelnek a tanulók fillérei is.

*

Erzsébet királyné temetésén képviselve volt a magyar középiskolai ifjúság is. 16-ikán délben külön vonaton érkezett Bécsbe a budapesti *Ferencz József-intézetnek huszonkilencz növendéke*, két tanár vezetésével. A növendékeket a pályaudvaron a *Teréziánium* tanárai fogadták s a Teréziánumba vezették, a hol gróf *Cziráky* és báró *Gaulsch* (a T. igazgatója, volt osztrák miniszterelnök és közoktatási miniszter) üdvözöl-ték őket. A növendékek még aznap délután hatodfél órakor gyönyörű koszorút vittek Erzsébet királyné ravatalára. Az ifjak körüljárták a ravatalt s néhány perczet imádkozással töltöttek mellette. A növendékeket bevették a testületek közé és a gyászmenetre az Albrecht-rampén kap-tak helyet.

Ezek az ifjak, bár kiváltságos intézetük nevében jöttek, képviselték kartársaik összeségét. Imádságuk a Nagyasszony ravatala mellett egy-szersmind a magyar ifjúságnak fohászokdása volt!

*

A *budapesti tanulószög* 19-ikén tartotta gyász-ünnepeit. Előbb, kiki a vallása szerint temp-

lomi Istentiszteleten vett részt, azután az iskolába gyülekeztek, hol tanárok és tanulók beszédekben adtak a gyásznak kifejezést. A VII. ker. állami főgimnázium ünnepén Cherven Flóris igazgató mondott beszédet. Utána dr. Váczy János ismertette a királyné élettörténetét, kiemelve a magyarok iránt való rokonérzését. Az ünnepet az intézet két tanulójának alkalmi költeménye zárta be. — A VI. ker. állami főreáliskolában Csuday Jenő dr. remek beszédben vont párhuzamot Erzsébet és Gizella, Szent István felesége közt, és a királyért mondott hangulatos imával fejezte be. — A VI. ker. polgári fiúiskolában Kozáry tanár mondott gyászbeszédet, mire a növendékek gyászdalok énekeltek. — A VI. ker. felső kereskedelmi iskola ünnepén Lengyel Sándor igazgató és Balásy Dénes tanár emlékezett meg a dicsőült fejedelemasszony erényeiről, hazánk iránt tanusított kiváló szeretetéről, a király és a magyar nemzet nagy fájdalomáról. Az iskola a kultusz-miniszter útján részvét-táviratot intéz a királyhoz. — A VIII. kerületi polgáriiban a mise meghallgatása után Ulerich Gyula igazgató mondott gyászbeszédet, mely után Simkó József tanár emlékbeszédet tartott.

A nemzeti fájdalmat azok is érzik, a kik ezt a mi országos fekete pompánkat nem látják s a kik számára nem virrad föl fényesen a nap sohasem: érzik ezt a vakok is. A vakok budapesti intézetében hétfőn reggel gyásztiszteletet tartottak. Az intézeti kápolnában a világtalan ifjúság áhitatos énekelte: «Adj Uram, örök világosságot neki!» A rekviem után az intézet nagy termében Pivár Ignác igazgató megható módon ismertette királyasszonyunk élettörténetét, nagy szenvedéseit s nemzetünkhöz való nagy jószágát. Erre a vakok elénekeltek a himnuszt.

Több vidéki intézet a temetés napján tartotta gyászó ünnepét. Ezekről szóló jelentések érkeztek hozzánk a szarvasi ág. ev. főgimnáziumból, hol alkalmi zsolozsmákat énekeltek az ifjúság, fohászokat imádkozott Melis János tanár és Németh István VIII. oszt. tanuló és gyászos vesztességünket jellemezte Benka Gyula igazgató: a mármaroszigeti gimnáziumból, melynek ünnepsége a «Boldogasszony anyánk» XVI. századbeli ének előadásával kezdődött, továbbá Malonyai István igazgató gyászbeszédet tartott és Seeberg Móricz tanuló Esztergályos tanárnak alkalmi költeményét szavalta; azonkívül a temesvári tanítóképzőből. A pozsonyi áll. főreáliskolában Dallotti Ödön tanár beszélt, a tanulók közül Langer Albert VIII. oszt. t. emlékbeszédet tartott, Prakatúr Lajos pedig Ábrányi Emil «Nyolczadik tör» cz. költeményét szavalta.

Ábrányi Emilnek jelen számunkban közölt költeményét az ifjúság figyelmébe ajánljuk. Mint szavalmány, a királyasszonyt sirató ünnepségeknek igazi gyöngyét fogja képezni ezen hatalmas

költemény. És azoknak, kik majd megrendülve hallgatják, jusson eszükbe, mit mondott felejtéhetetlen nagyasszonyunk 1867-ben Horváth Mihálynak:

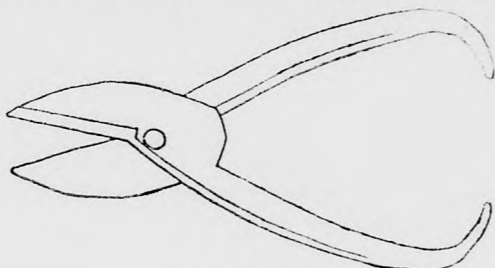
— *Ha tehetségünkben állana, férjem és én
volnánk az elsők, a kik Batthyány Lajost és az
aradi vértanúkat életre ébresztenők.*

Krónikás.

EGY KIS VASTECHNIKA.

Apró vasmunkák készítése.

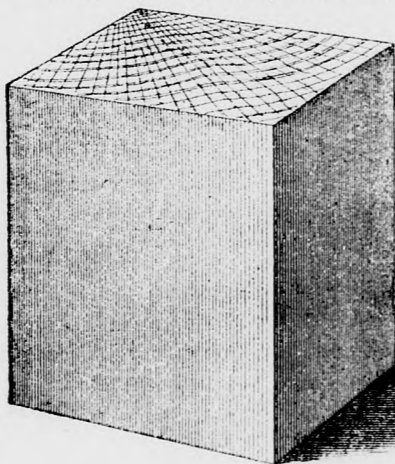
Az én kedves nagybátyám, Bolváry, nyugalmazott őrnagy, szorgalmas dilettáns, a ki tán mindenhez ért és néha a legesinosabb dolgokkal lepi meg ismerőseit. Ő magát is így nevezi és hevesen kikelt ellenem, mikor a műkedvelő szóval akartam a dilettáns fogal-

1. ábra.

mát magyarul vissza adni. Hogy a patvarba ne — dörmögte — én nem vagyok nagy barátja az idegen szavaknak, de ha nem bírjuk őket a magyarban helyesen vissza adni, hát csak tessék az idegent használni. Lehetek én műkedvelő a költészetben, a festészetben, meg nem is tudom én miben a nélkül, hogy valami komolyan értenék hozzájuk, de a dilettánságnak olyan értelme van, hogy én magam alaposan foglalkozom a művészetnek bizonyos ágaival, dolgozom és munkámon meglátszik a szakban való avatottság nyoma; a dilettáns szó annyira fején találja a szöveget, hogy biz azt bajos lenne helyesen átültetni. A míg tehát helyesebb szavat nem csináltok, ösém, már én csak az idegent használom.

Az én bátyám köszvényes, fájós lábának ellenére, a melyet még egy a boszniai hadjáratból hozott emlék

2. ábra.

is diszít, olyan szorgalmasan, olyan fűrgén dolgozik, hogy szinte öröm nézni. E mellett sokat ellestem tőle, meg is engedte néha, hogy vele együtt dolgozhattam, a mire meg már büszke vagyok. Szeretném, ha kedves olvasóim láthatnák az ő fogadó-szobáját, a mint ő kis múzeumát nevezi. Asztalok, szekrények, a fal mentén futó deszkapárkányok teleteli vannak művészielen elkészített ládácskákkal, szekrényekkel és egyébekkel. Az egyik falon szőnyegek lógnak utánzott himzéssel, a második hatalmas trófeum sisakokból, pánczélokából, kardokból, törökből és egyéb fegyverekből összerakva; gyönyörű csoportozat, pedig csirizzel van összerakva holmi értéktelen tárgyakból. A szoba tetőzetének közepéről remek művű csillár csüng alá, az ember azt hinné, hogy valami ókori műemlék. Pedig alaposan csalódnék az illető, mert bizony ezt is az én kedves Bolváry bátyám készítette: mivel azonban magam is segítettem neki az elkészítésben, majd elárulom olvasóinknak is, miképpen készítik az ilyen masinériát, mivel nincs érdekesebb dolog az ilyen apróbb éremzunkáknál.

A sok minden közül, a mit nagy könnyen elkészíthetünk, csak néhányat említek föl, névszerint: virág-cseréppálvány kis párkányzattal, virágöntöző kannaeska, petróleumtöltőgető, ablakra vagy virágállványra való rostély, függőlámpára és egyébekre alkalmas láncbetét, pohár- és palack-alátét, faragószék, asztalkendőre való gyűrű, zsebóra- és kulestartó, hőmérő-keret, különböző nagyságú keretek, kosaracsák, konzolok stb. Tudom, sok ilyet láthattak már a műkereskedők kirakataiban.

Az ilyen csinos apró vasmunkák hazája nagybátyám szerint Olaszország, a honnét azonban szépen átszivárgott a többi művelt európai nemzetekhez is. A mellékelt műszerek rajzait egyik előkelő fővárosi kereskedőtől kaptuk, a honnét olvasóink is megszereshetik.

Az ábrákon látható műszereken kívül még vas- és cinkpléh-szalagokat is kell beszerezni, ez utóbbival sokkal könnyebben megy a munka. Nagybátyám az első ábrán látható erős ollóval maga szokta a szalagokat, még az egy-két milliméter vastag lemezekből is lenyírni, még pedig az egész pléhlemez hosszában 3—5 milliméter szélességben mennek át. Ezen nyírásához már bizonyos gyakorlottság kívánatos: jó magam is megvéreztem néhányszor a tenyeremet, ujjaimat, azért inkább tanácsolnám, hogy a pléh-szalagokat már levágva hozzassák meg. Minthogy a lenyírásnál a szalag szép esavarmenetté göndörödik (így is szállítják), használat előtt a második ábrán látható fakoczkán fakalapáccsal kiegyenesítjük és a nyírásnál esetleg kiélesült széleket reszelővel gyöngén letompítjuk.

(Folytatása következik.)

VEGYESEK.

Kolumbus csontjai. Túl a tengeren, Havanna régi városában áll egy ódon kápolna. Belsejébe nem hatol be az emberek zaja, a háború riadalma, az ágyúk dörgése. Annak a férfiúnak földi porhüvelyé, mely urnába helyezve nyugszik e helyt, bizvást nem sejtethet imitt a nemzetét fenyegető végső veszedelemtől. Éjjel-nappal 1000 gyertya fénye virraszt örök alvása fölött, megvilágítván a falon domborművű mellszobrát és alatta e ragyogó betűket: «O restas e imagen del gran Colon mil siglos durad, guardados en la urna y en la remembranza de nuestra nación»; «A nagy Kolumbusnak földi porhüvelyé és arczépe, mely túlél ezer éveket,

megőrizve e hamvederben és nemzetünk emlékében». Mert Kolumbus Kristóf van itt eltemetve 1725 óta. 1506-ban halt meg az új világ felfedezője Sevillában, azt kívánván végrendeletében, hogy Hayti-sziget fővárosában, Sant Domingóban helyezték örök nyugalomra. Kívánsága csak harmincz esztendővel utóbb teljesülhetett, a mikor esontjait kiásták a sevillai temetőből és az atyjáról (Domokosnak hítták) elnevezett város székesegyházában nyugasztalták el. Amde eljött az idő, mikor a spanyoloknak Hayti birtokáról le kellett mondaniok és Aristizibal kormányzó titokban vitte át a drága maradványokat Kuba főhelyére, Havannába, hol 1725 óta a jezsuiták kápolnájában pihennek. És azóta megint nagyot fordult a világ: Spanyolország összetűzött az Egyesült-Államokkal és a kitört háborúban a yankeek kemény népe lett a győztes. A germánok izmos faja végleg kiszorogtatja a latin uralmat Amerikából! Spanyolország népe a kétségbeesés tompa közömbösségével néz a kikerülhetetlen végezés, Kuba és Jamaika elvesztése elé. Csakis egyet sürget a múlt dicsőségén csüngő szomorú büszkeséggel, azt, hogy Kolumbus csontjait ne hagyják a diadalmas ellenség kezén: hozzák haza Spanyolországba a spanyol nép e Palladiumát! És úgy lehet, a szentelt maradványok negyedszer változtatnak majd helyet, amidőn is a spanyol nép hasonló lélesen Aeneaszhoz, a ki Trója lángjaiból egyedül az ő lareseit (házi isteneit) mentette ki és vitte magával viszontagságos útjaira. Ilyenképen az Amerikából kivert harcosok sem hoznak magukkal mást, csak Kolumbusnak elfakult, régi csontjait. E csontok körül fog most már sirni és büszkélkedni a szegény hispániai nemzet. Mert tört szíveknek és veszendő népeknek egyetlen vigasza a múltak emlékezte.

FEJTÖRŐ.

Jelige: Fejtörő az elme sportja.

Rovatvezető: Császár József.

Számítási kérdés:

Valamely évnek aranszáma alatt azon osztási maradékot értjük, melyet nyerünk, ha a kérdésben levő évszámot egygyel nagyobbítván, az így keletkezett számot 19-czel osztjuk; napkör alatt azon osztási maradékot értjük, melyet nyerünk, ha a kérdésben levő évszámot 9-czel nagyobbítván, az így keletkezett számot 28-czal osztjuk; római adószám alatt azon osztási maradékot értjük, melyet nyerünk, ha a kérdésben levő évszámot 3-mal nagyobbítván, az így nyert összeget 15-tel osztjuk. Ha ezen feladat azon évben iratott, midőn az aranszám 15, a napkör 9 s a római adószám 4 volt, mely évben történt ez?

Földrajzi kérdés:

Melyik község az, melynek várát Szt. István építteté? Több országgyűlést tartottak itt. Sok viszontagság után a várat a Rákóczy-korszak végével egészen széthányták az osztrákok; ma romban hever. Szt. László 1093-ban érsekséget alapított itt, melyet II. Béla 1135-ben a kalocsai érsekséggel egyesített. Az újvidéki gör. kel. püspök káptalanja itt székel.

Történelmi kérdés:

Mi a neve azon orosz tábornoknak, a ki az 1877-iki orosz-török háborúban sikeresen harezolt s átnyomult a Balkánon; csakhamar főhadsegéd és pétérvári főkormányzó lett; 1883 óta varsói főkormányzó? Ő van kiszemelve háború esetére az egyik orosz hadsereg fővezérének.

Természetráji kérdés:

Melyik rendbe tartoznak azon állatok, amelyeknek fejük a gyökékhöz hasonló? A felső és alsó állkapcsokban, valamint a szájpadosontokon is fogaik vannak; kifejtett állapotban tüdőikkel, néha kopoltyúikkal is lélegeznek; nyelvük odanőtt.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő szeptember 30.

A 37. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: Az atya 56, az idősebb fia 30, a fiatalabb 10 éves. Földrajzi kérdés: Aquileja. Történelmi kérdés: Belizár. Mértani kérdés: A-tól B-ig 37, B-től C-ig 45, C-től A-ig 52 km. a távolság.

Helyesen fejtették meg: Miróczky Árpád, Chabada Jenő, Miróczky János, Tonelli S., Szadnik Sándor, Hoós Ferencz, Wohlstein Sándor, Picker Gerő, Blumensein Henrik, Várkonyi Félix, Ponger Zsigmond, Szeremley Császár Lőránd, Puskás Endre, Schmid Károly, Fiedler Kálmán, Mart Miksa, Szécskay Dezső, Acs Nagy István, Nagy Vince, Scheinberger Ernő, Halmi Gy., Denk Gusztáv, Szenyovszky Ferencz, Alliquander Ödön, Havas Gyula, Makay Emil, T. Csizsinszky Lajos, Pappszász Tamás, Ladomérszky Adolf, Herresbacher Dénes, Gerstl Árpád, Jakabb Gyula, Kovács Andor, Novák János, Farkas Tivadár, Gelecsics Dezső, Freyer Gyula, Windt Lajos, Lindtner Mátyás, Lázár István, Taresy Gyula, Kárász Géza, Szenyovszky Ferencz, Denk Gusztáv, Kovács Andor, Tonelli Sándor, Téglás Géza.

A kitűzött könyvjutalmat, Imre Sándor «Néphumor a magyar irodalomban» cz. munkát Lindtner Mátyás főgimn. VI. oszt. tanuló nyerte el Nagy-Lomniczon.

SZERKESZTŐI TELEFON.

A 37-ik számunkban fölvetett ideára, a «Diákok világpostája»-ra vonatkozólag igen sok kedves hírvény nyilatkozott meg levélben, egytől-egyig az öröm hangján. Helyesnek, tanácsosnak és kérdezősködőnek. Ebből látjuk, mily érdeklődést keltett az üdvös eszme. Kérjük olvasóinkat, nyilatkozzanak folytatásul a tárgyban; leveleiket mind összegyűjtjük és a maga idejében fel dolgozzuk.

T. G. Déva. A szalontai tapasztalások megírását várjuk. — K. M. Budapest. A természettudományi fordítások szép igyekezetről tanúskodnak, de hangjuk oly tanulmányos, hogy sehogysem illenek lapunkba. E fajtából érdekesebb és élénkebb dolgokat kérünk. — Sch. F. Pécs. Odájának nagy hibája, hogy az első versszakokban kiadja minden erejét, s a végén kifogy belőle a szusz, illetőleg lendület. Azokat a hangzatos szólásokat épen a végére kellett volna spórolni! — Sz. F. Székesfehérvár. Kereskedelmi akadémiájukból nem volt eddig tudósítónk, annál örömebbek elfogadjuk. — G. K. Budapest. A «T. I.» második évfolyamában állandóan közölte a különféle intézetek írásbeli érettségi tételeit. Ön azt javasolja, tegyük ezt a magyar írásbeli tételekkel, mert ez érdekes anyag-

gyűjteményt szolgáltatna az ifjúságnak. Lehet, hogy karácsonykor megkezdjük. — K. G. Temesvár. Köszönjük lapunk érdekében kifejtett buzgólkodását, még sok ily buzgó hívet kívánunk magunknak, mint ön! Jutalom-könyvről gondoskodunk. — W. L. Eger. Okosan és észszerűen cselekszik, ha jövendő pályájára előre gyakorolja magát. A műgyetemen a vegyészet külön facultást képvisel; középiskolai érettségi kell hozzá. Hogy jó pályára-e az? Sors bona, nihil aliud. — D. M. Félégyháza. Úgy látszik, tévedésen alapszik az inkriminált üzenet; azért ügyét «revideálni» fogjuk. Ne duzzogjon hát, kedves hívnök! — Október 6. Szép virágos nyelv, de elhasznált, obligát fordulatok. — L. J. Lugos. A francia Tanulók Lapja a «Magasin illustré d'éducation et récréation», melyet Verne szerkeszt és Hetzel ad ki. — Svengali, Kolozsvár. «A jégshyux» közlése a 30-ik számban kezdődött. Egy-egy számot 15 krajczárért kaphat a kiadóhivatalban. — N. B. Szathmár. L. J. üzenete önnek is szól.

CALDERONI és TÁRSA
váczi-u. 30. BUDAPEST, kishid-u. 8.

Ajánlanak svájci rajzeszközöket finom kivitellel svájci modor szerint készítve.

iskolai rajzeszközöket, szemüvegek és orrcsipesz, mennyiségnyi, természettani, láttani, villanyos és vegytani készülékek, színház és tábori látesővek, szoba-, ablak- és fűrdőhőmérők, fénypépeszt készülékek.

Képes árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

Önökötő nyelvmesterek bármely nyelv alapos elsajátítására a Toussaint—Langenscheidt módszere szerint

ROZSNYAI GYORS NYELVMESTEREI

ezimel megjelent művek, mivel egy-egy kötet nemcsak a legteljesebb, noha rövidre foglalt, velősen megírt nyelvtant foglalja magában, hanem egy pompás társalgási részt is, mely mindazt tartalmazza, a mit utazáskor vagy társaságban tudniuk kell. Eddig megjelentek a: 1. német, 2. magyar, 3. francia, 4. angol, 5. olasz, 6. orosz, 7. spanyol, 8. portugál, 9. latin, 10. román nyelvmesterek. A társalgási részben négy rovat van: a magyar rovat mellett megvan a németje is, azonkívül természetesen a megfelelő nyelv, melyet tanulunk és végre a kiejtésnek rovata, melyben az idegen nyelv hangzását magyar betűkkel visszaadjuk. Egy-egy kötet ára csak 30 kr. Bérmentésre 3 krt kérek.

A legjobb, legteljesebb nagy Magyar Sakkönyv

az, a melyet a világhírű Bilguer és Morphy nyomán magántanulási ezélyből Akantisz és Rozsnyai szerkesztettek. Mivel ez a legvilágosabban megírt útmutató az elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítására úgy a sakkozás technikáját, mint a dr. Wekerle nyomán megírt gondolkodástaniát illetőleg. A kezdetleges játéktól a legmagasabb fokig mesteri módon tanítja a cseljatekakat, a jó hadállás és a roham kivételét. A megérthetést könnyíti 360 ábra. Értékét emeli a 250 mesterjátszma. (Bachmann: Geistreiche Schachpartien szerint elemelve) hozzá még a budapesti millenáris mesterverseny is. Ritkítja párját az a része a műnek, mely: «A problémák tanát» előadja, Berger világhírű «Das Schachproblem» című műve nyomán alapos elmélettel, 160 gyakorlati problémával. Míg ezen válogatott anyag forrásmunkáinak beszerzése legalább is husz frtba kerülne, addig e mű, mely a sakkozás valóságos kincseshányója, fizvé csak 2 frt. diszkótesben 2 frt 50 kr. alkalmat nyújt a sakkozás legmagasabb fokát is elérhetni. Bérmentésre 25 krt kérek.

ROZSNYAI KÁROLY könyvkiadónál,
Budapest, IV., Muzeum-körút 15. sz.

Bárki által hirdett új vagy használt könyv vagy kőta ugyanazon az áron kapható. Árjegyzék ingyen.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	D. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	15gymnasiumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Mejjeleik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

IMA ERZSÉBETÉRT.

Vigasztalásnak Istene! Eljöttünk szent hajlékba, hogy megnyugvást keressünk és találjunk mely bánatunkban, nemzeti szerencsétlenségünkben, melyet böles végzésed mért reánk. Könyörülj rajtunk és szenteld meg sziveink sajgó fájdalmát!

Véghetetlen hatalmú Isten, kinek teremtő és megsemmisítő lelke alatt világok támadnak és enyésznek el, ki a csillagokban világokat teremtettél és szüntetsz meg: Hozzád könyörgünk most, midőn a mi csillagunkkal ránk nézve egy világot veszett el. Elvetted tőlünk a nemzet védő angyalát; magadhoz, szenteid közé vetted, mert Te is szereted jobbod mellett a jók legjobbjait, a ki e földön is már Veled járt és nagy szívével a Te útaidat követte; de a kit böles végezésedből átvezettél a szerencsétlenségek nagy tengerén.

Megadtál neki mindent, a mit e gyarló földi életre kedvesnek tartanak: szerető férjet, jó gyermekeket, szépséget, vidámságot, bálványozó alattvalókat, ragyogó királyi koronát; a kire kegyelmed bő tárházából dúsan adtad minden áldásodat, de a kinek életét azután a súlyos megpróbáltatásokkal örökös gyászszá változtattad; mert elvetted minden örömet, helyettük adtál minden szenvedést; ránehezítetted az Atridákénál nem kisebb végzetet és hullattad vele Niobe könyeit. Érette könyörgünk, imádot királynénkert: Erzsébet fejedlemasszonyért.

Ha már e földön nem maradhatott, lelje föl boldogságát és a vigasztalást, melyet közöttünk itt meg nem talált: Tenálad, a legszeretőbb Atyánál, a kihez ügyis vágyódott és a kit ügyis keresett félrevonulva szent fájdalmával, hol nincs földi hiábavalóság: az igaz természetben; kint...

messze... távol, hová zajongó, megtört lelke hajtotta és hol fájo szive egy kissé megenyhült.

Gyászruhájában, mint élő bánat, járt a hegyek ormain; a virágos, verőfényes mezőkön; az enyhet adó tengervizeken; — és a nemes szív, melyen az életnek ajtót gyilkos kéz nyitott, mindenütt a legmelegebben dobogott szerető férjéért, családjáért, irántunk.

Ez az asszony lelkünk volt, az övé volt lelkünk jó része, mert valóságos körülmények közt, nemzeti szerencsétlenségünkben jó szive... arany-szive melegével ölelt át bennünket; megesett nagy lelke a szenvedő nemzetten.

Ha az ilyen szív a családnak értékes hagyatékul marad: a nemzet szép örökséget kap belőle!

Nagy irgalmasságú Isten! Szegény jó királyunkat, ki talán minden alattvalójánál szerencsétlenebb, kinek nemes szívet már minden esapás megpróbálta: gyámolítsd kegyelmesen, hogy minél tovább maradjon a magyaroké, a mienk, kik őt olyan nagyon szeretjük és a korona nehez sulyát igaz lelkünkbelől könnyítjük sokat szenvedett, nagylelkű királyunk bánatos fején.

A mostani gyásznapokban is küldd el hozzá vigasztaló angyalodat és sok... nagyon sok időig tartsd meg hű magyar népének az atyai királyt, kinek szívet egészen felénk fordította az az égbe szállt angyal, ki neki sokszor igazán jó tanácsadója és mindég hűséges társa volt.

Légy segítségere véghetetlen hatalmasságú Úr Isten és légy segítségünkre nekünk is, hogy jó reménységeink megvalósulásáról kétségbe ne essünk és hogy lábaink meg ne botoljanak a köveken.

*